

משנה חלה פרק ג

Mishnah Hallah, chapter 3

(1) One may eat incidentally from dough before it is rolled in the case of wheat flour, or, before it was mixed well into a cohesive batter, in the case of barley flour [since before then, they are not considered dough]. Once she rolled, in the case of wheat flour, or, has mixed it well, into a cohesive batter, in regard to barley flour, one

who eats from it is liable death [through Heaven, which is the penalty for eating *tevel*]. As soon as she puts in water [the flour becomes susceptible to defilement thus] she should separate *hallah* [at once, to minimize the possibility of defiling the *hallah*, even though the obligation for *hallah* does not set before being rolled], provided that there is [the minimum quantity of] five quarters [of a *kav*] of flour there. [Another version reads: Provided that there is **not** five quarters of a *kav* (of completely dry flour) there (since at that point the lifting of *hallah* is not valid)].

(2) If her dough [got mixed up with dough from *terumah* and] became *meduma*, if [this happened] before she rolled it, it is exempt, because [the] *meduma* [mixture] [acquires the laws of *terumah* and *terumah* is not liable to *hallah* thus the mixture] is exempt; however if [this happened] after she rolled it [i.e., after the liability for *hallah* had been fixed], it is subject [to *hallah*]. If there developed a doubt regarding defilement before she rolled it [since a priest may not eat it anyway], it may be completed [while she is] in a state of [definite] defilement.

רבנו עובדיה מברטנורא

א אוכלין עראי עד שתתגלגל: שתתערב יפה, לפי שאין שם עיסה עליה קודם גלגול. **ותטמם בשעורים:** לפי שעיסת השעורים מתפרדת ואינה מתערבת יפה כעיסה של חטים אלא מטמם ביד. **חייב מיתה:** דנגמרה מלאכתה וטבל הוא במיתה. **מגבהת חלתה:** תקנת חכמים היא בעיסה טהורה למהר להפריש חלה בטהרה שמא תטמא העיסה, דעיקר מצוה היא להמתין עד אחר גמר לישא. **ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח:** שנתערבו במים, דבפחות מוזן לא הגיעה העיסה לכלל חיוב חלה. ואית ספרים דגרסי ובלבד שלא יהיה שם חמשת רבעים קמח, כלומר, שלא ישארו חמשת רבעים קמח שלא נתערבו במים, דאם נשארו חמשת רבעים לא נפטרו בחלה שהפריש קודם שנתגלגלו. ובירושלמי מוכיח שאם אמר הרי זה חלה על השאור ועל העיסה ועל הקמח הנשאר כשהתגלגל העיסה כולה תתקדש זו שבידי לשם חלה, הרי זה מותר וכן ילמד אדם בתוך ביתו לנשים, לומר כן כשמפרישות חלה מיד אחר גלגול העיסה קודם עריכת הלחם. **ב נדמעה עיסתה:** נתערב בה תרומה

If [the doubt developed] after she rolled it [having already been liable to *hallah*], it should be completed in purity [since that which is subject to *hallah* is treated like *hallah*, which in turn is treated like *terumah*, which, when in doubt, may not be defiled].

(3) If she consecrated her dough before rolling it and then redeemed it [since at the time she rolled it was not consecrated], it is obligated. If [she consecrated it] after she rolled it [i.e., after it already became liable] and redeemed it, it is liable. But if she consecrated it before rolling it and the [Temple] treasurer rolled it, and then she redeemed it, it is exempt, since at the time of her obligation [it was *hekdash*, i.e., consecrated and thus] it was exempt.

(4) So too, if one consecrated his produce before it reached the stage where it becomes liable for tithes and redeemed it, it is subject to tithes. If one consecrated it after it reached the stage of liability and redeemed it, it is likewise subject to tithes. But, if one consecrated it before their preparation was complete [thus before its stage of liability was fixed] and the Temple treasurer completed it, and then the original owner redeemed it, it is exempt, since at the time that the obligation was set, it [belonged to *hekdesh* and] was exempt.

(5) If a non-Jew gave [flour] to a Jew to make dough for him, it is exempt from *hallah*. If he gave it to him as a gift — [if] before it was rolled, he is liable, [but if] after rolling it, he is exempt. If one makes dough together with a non-Jew,

רבנו עובדיה מברטנורא

בפחות ממאה חולין. משגלגלה חייבת: דכיון דנתחייבה בחלה כבר, תו לא פקע על ידי דמוע. עד שלא גלגלה תעשה בטומאה: כיון דאפילו אם תעשה בטוהרה אין הכהן רשאי לאכלה מפני ספק שנולד בה, יכול לטמאותה מיד קודם גלגול. משגלגלה תעשה בטוהרה: אם נולד בה ספק לאחר הגלגול, אסור לטמאותה דחולין הטבולין לחלה בחלה דמו, ותרומה תלויה צריכה שימור. ג עד שלא גלגלה ופדאתה: ולאחר שפדאתה גלגלה. חייבת: כיון דבשעת הגלגול לא היתה הקדש. שבשעת חובתה היתה פטורה: דגלגול הקדש פוטר, דכתיב עריסותיכם, ולא עיסת הקדש. עד שלא באו לעונת המעשרות: כל אחד כמשפט המפורש בפרק קמא דמעשרות. וגמרון הגזבר: שנגמרו בעודן תחת יד הגזבר. שבשעת חובתן היו פטורים: דכתיב דגנך, ולא דגן הקדש. ה פטורה מן החלה: שאין גלגולו של ישראל מחייב העיסה של נכרי. וכן עיסה של ישראל אין גלגול הנכרי

hallah has not been taken [and thus this leaven is *tevel*], and placed it into dough from which *hallah* had been taken, if he has more dough from elsewhere [that he could mix with the leaven, which together will make up, the minimum five quarters *kav*], he [does so and] separates according to the amount. But if he does not [have more dough from elsewhere, since the whole mixture is made up of the same kind of dough (see Mishnah 10), each absorbs from the other, thus the whole is now prohibited as *tevel*, which becomes again subject to *hallah*, thus,] he separates one *hallah* for the whole.

(9) So, too, if harvested olives became mixed up with *nikuf* olives [olives which are left on the tree for the poor, and are exempt from all tithes], or gathered grapes [became mixed up] with *olelot* grapes [small clusters which are left for the poor and are exempt from all tithes (Deuteronomy 24:20-21)], if he has [an additional pile of olives, or grapes,] from elsewhere [from which *terumot* and *ma'aserot* were not yet taken], he takes [from there additional *terumot* and *ma'aserot*] according to the amount [of olives, or grapes, in the mixture which is liable to *ma'aserot*]. But, if not, [we view the entire mixture as *tevel* and] he takes *terumah* and [goes through the process of separating *ma'aser* only in order to enable him to separate] *terumat ma'aser* for the whole [and gives that to the priest. This will make certain, that all the *terumot* which carry the penalty of death via Heaven if eaten by a non-priest, has duly been given], but as for the rest, *ma'aser* and *ma'aser sheni* [he gives to the Levite, or redeems the *ma'aser*

רבנו עובדיה מברטנורא

כשיעור חלה. ה א אם יש לו פרנסה ממקום אחר: אם יש לו קמה אחר חוץ מעיסה זו, מביא קמה כשיעור שאם יצרפנו לשאור זה שחייב בחלה יהיה בו חמשת רבעים שהוא שיעור חלה, ולש עיסה ומערב עם העיסה שיש בה השאור, ומוציא ממנה כשיעור חלה שצריך להפריש מחמשת רבעים. ואם לאו: שאין לו קמה. מוציא חלה: אחת מעשרים וארבעה על כל העיסה דטבל אוסר בכל שהוא במינו, ונעשית כולה טבולה לחלה. ט זיתי מסיק: זיתים שבעל הבית מלקט, ולקטת הזיתים קרויה מסיקה. זיתי נקוף: זיתים שעניים מלקטים, כמה דאת אמר (ישעיה יז) כנוקף זית שנים שלשה גרגרים, והם פטורים מן המעשר. ענבי בציר. שחייבים במעשר. עם ענבי עוללות: שפטורים מן המעשר. אם יש לו טבל אחר כיוצא בזה. מוציא ממנו לפי חשבון כשיעור מה שצריך להוציא מזיתי מסיק או מענבי בציר שחייבים במעשר. ואם לאו: אם אין לו טבל אחר, רואים אותו כאילו

שאור מעסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עסה שהורמה חלתה, אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. ואם לאו, מוציא חלה אחת על הכל: ט כיוצא בו, זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי נקוף, ענבי בציר עם ענבי עוללות, אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. ואם לאו, מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל, והשאיר מעשר ומעשר

sheni, only] according to the amount [of the harvested olives, or grapes, before they got mixed up].

(10) If one takes leaven from a wheat-flour dough [from which *hallah* was not separated] and places it into rice-flour dough [which is exempt from *hallah*], if it has the taste of [wheat] grain, it is subject to *hallah*, if not, it is exempt. If that be the case then why was it said that *tevel* prohibits [the total] if mixed in any quantity? That is only where it was mixed with its own kind [and thus in the case of Mishnah 8, he must separate for the whole], but if with a different kind, [such as in our case here] then it prohibits only if it imparts flavor. [The reason is because we apply the rule that the same quantity which permits is the same quantity that prohibits; thus, since even one grain separated as *terumah* Biblically will permit the rest, so, too, one grain of *tevel* will prohibit. But this reasoning is only valid by the same kind, since one may only separate *terumah* from the same kind.]

רבנו עובדיה מברטנורא

כולו טבל, ומוציא תרומה ותרומת מעשר על הכל. והשאר מעשר: ראשון ומעשר שני: או מעשר עני, אין מוציא אלא לפי חשבון, ולא שלא יפריש אלא לפי חשבון דהא אי אפשר להפריש תרומת מעשר עד שיפריש תחלה מעשר [וראשון] על הכל, ועוד, אי לא מפריש מעשר על הכל הרי כל מה שמעשר יש בהן חולין לפי חשבון ונמצא מפריש מן הפטור על החיוב, אלא, כל המעשרות צריך להפריש על הכל, אבל אין צריך ליתן ללוי ולעני אלא לפי חשבון, והשאר מערב עם פירותיו, וכן מעשר שני אין צריך לפדות אלא לפי חשבון. אבל תרומה ותרומת מעשר שהן במיתה, כשמפריש על הכל נמצאו חולין שבהן מדומעין, וצריך שיתן הכל לכהן. **הנוטל שאור מעיסת חטין: שלא הורמה חלתה. ואם לאו פטורה:** דאין הטבל אוסרה, כיון דליכא טעם. **אם כן למה אמרו הטבל אוסר בכל שהוא:** דאמרן לעיל כשאין לו פרנסה שמביא על הכל. הני מילי במינו, אבל שלא במינו כי האי דחטין באורו, בנותן טעם, דטעמא דטבל בכל שהוא, משום דכהתרו דחטה אחת פטורת את הכרי כך איסורו, והאי טעמא לך שייך אלא מין במינו.

שני לפי חשבון: **הנוטל שאור מעסת חטים ונותן לתוך עסת ארו, אם יש בה טעם דגן חיקת בחלה. ואם לאו, פטורה. אם כן, למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא, מין במינו. ושלא במינו, בנותן טעם:**